

**NINA PAPI
A AMOS**
**Na Vuresi Makaliana Na
Omea Ara Marea Tana Papi
Iani**

A Amos aia na kesanina propete i laona na Mamare Tabu e maretuna segenina na omea pukuga tana nina sasani. Atsa moa a Amos e talumai kesa tana vera tetelo i laona na Juda, maia e ba goko vanigira na tinoni ni Israel ara totu tabana i vava, i vavana nina tagao a Jeroboam na Rukanina. Mi tana tagu ia, igira na tinoni ni Israel ara tamani danga sosongo na omea, me laba vaga moa ti ara lotu dou, mara totu raviravi dou. Maia Amos e reia laka na tamani e totu vanigira moa igira ara tamani danga nogo. Ara gini tamani danga rongona ara pede sekoligira, mara bingi sekoligira na tinoni ara tau tamani. Ma na vavanona na lotu ara tau naua tana tobagoto, ma niqira totu raviravi dou e tau vaga na omea mana. Tana tobana popono ma nina malagai, a Amos e tû me kate vanigira na tinoni laka God sauba ke kedegira. Maia e nongigira laka i laona niqira pede kara tovoa na nauana na pedegoto, me ke “tave vaga na ko tsatsali.” Me tsarigotoa, “E tau utu na Taovia sauba ke galuvegamu tugua igamu na tinonina na vera iani amu kauvisu.” (5:15)

Na Omea Ara Totu Tana Papi Iani

Nina pede God:

- a. e kaledira na vera ara totu ligisaqira na Israel 1:1-2:5
 - b. e kaledira na tinoni ni Israel 2:6-6:14
- Tugira tsege na omea e morosia a Amos 7:1-9:15

¹ Igitani nogo nina goko a Amos ni Tekoa, aia e kesa na mane pitusipi. Ruka na ngalitupa idavia na vuluge, kalina a Usia e taovia tsapakae tana Juda, ma Jeroboam na dalena a Jehoas e taovia tsapakae tana Israel, maia God e katevulagi vania a Amos na omea sui girani tana rongona na Israel.

² Ma Amos e tsaria,

“Na Taovia e gû loki tû tana Vungavunga Sion; ma na tatangina na liona e qululu tû i Jerusalem. Me tavongani mamatsa lê na kao lakataga, me dula lê na buruburu tana Vungavunga Karmel.”

Nina Pede God e Kaledira Igira Ara Totu Ligisaqira na Israel

Na Siria

³ Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Damaskus ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvaganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara rotasi sosongoligira na tinoni ni Gilead.

⁴ Me vaga ia, minau sauba kau mololakena na valena a Hasael na taovia tsapakae, me sauba kau tungigira goto nina valekakai sui a Benhadad ara barapoliginia na vatu.

5 Sauba kau toroutsanigira na matsapakapuna na verabau ni Damaskus, ma kau adiligigira na tinonina na Qou ni Aven, maia goto niqira tagaovera igira na Beteden. Migira na tinoni ni Siria sauba kara aditsekavanogira tana kao ni Kir.”

Na Pilstia

6 Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Gasa ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvaganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara adivanogira na toga popono na tinoni, mara ba tsabiri tsekagira i Edom.

7 Me vaga ia, minau sauba kau mololakena na baravatuna na verabau ni Gasa, ma kau tungigira goto nina valekakai ara barapoliginia na vatu.

8 Me sauba kau adiligigira sui pipi na tagaovera tana Asdod mi tana Askelon. Ma kau kedeia na verabau ni Ekron, me sauba kara mate sui igira na Pilistin ara totuvisu i laona.”

Na Tire

9 Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Tire ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvaganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara tsonitsekavanogira tana kao ni Edom kesa na alaala popono na tinoni, mara tau manalia niqira tabana na vekesai gana na vaigaluvegi vaga ara vekea kara naua.

10 Me vaga ia, minau sauba kau mololakena na baravatuna na verabau ni Tire, ma kau tungigira goto nina valekakai ara barapoliginia na vatu.”

Na Edom

11 Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Edom ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara takuviginigira na isi igira na Israel na kulaqira,* mara tau goto gaegira. Ma niqira momosatoba e totu saviliu, mara tau goto tami na mololeana.

12 Me vaga ia, minau sauba kau moloa na lake ke tsuna me ke gania na verabau ni Teman, ma kau tungigira goto na valekakai ni Bosra ara barapolinia na vatu.”

Na Amon

13 Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Amon ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Mi tana niqira vailabu gana na lauana goto visana na butona kao, igira ara toba ovatigira goto na daki titiana ni Gilead.

14 Me vaga ia, minau sauba kau mololakena na verabau ni Raba, ma kau tungigira goto nina valekakai ara barapolinia na vatu. Mi tana migira sauba kara viri gu loki tana matagu tana dani na vailabu, ma na vailabugi sauba ke loki liuliu bâ vaga moa ti na gugurina na viru.

15 Ma niqira taovia tsapakae kara aditsekâ goto kolugira nina mane sasanga.”

2

Na Moab

* **1:11 1:11** “na kulaqira” Igira na Israel na kukuana a Jakob, maia Jakob na kulana a Esau, ma Esau na mumuaqira na Edom.

¹ Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Moab ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara tau kukuni tania na sulina na taovia tsapakae ni Edom, mara kodogira me lia na tora.

² Minau sauba kau mololakena na kao ni Moab, ma kau tungigira goto na valekakai ni Keriot ara barapoliginia na vatu. Migira na tinoni ni Moab sauba kara mate tana galeleona na vailabu, kalina igira na mane vaumate kara gugû ma kara uvia niqira tavuli.

³ Minau sauba kau labumatesia gaqira taovia na Moab kolugira sui goto na ida ara totu tana kao ia.”

Na Juda

⁴ Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Juda ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara sove tania niqu sasani, mara tau goto murigira niqu ketsa. Mara tamivanigira niqira god peropero na mumuaqira kara raqa sasiligira.

⁵ Me vaga ia, minau sauba kau mololakena na kao ni Juda, ma kau tungigira goto na valekakai ni Jerusalem ara barapoliginia na vatu.”

Nina Pede God e Kalegira na Israel

⁶ Na Taovia e tsaria, “Igira na tinoni ni Israel ara sasi babâ moa, mi tana rongona ara nauvganana ia, ti inau sauba nomoa kau kedegira. Igira ara tsabiri tsekagira na tinoni dou ara vô na peqo mara tau moa tamanina sa qolo kara tuguviusuginia niqira kaoni, migira goto ara

tau saikesa tamanina sa omea me terevigira na tuguvisuana na matena kesa gaqira porotua.

⁷ Ara tsogori tsunaligira igira ara maluku migira e tagara ke kesa ke sangagira, mara suruke-liligigira na tinoni sekona lê. Me kesa na mane ma na tamaña kaira sui ara ka maturu kolua kesa moa na daki tseka, mi tana nauvaganana ia mi kaira ara ka tau pada mamavasia na asaqu tabu.

⁸ Me pipi moa tana nauna i tana ara samasama na tinoni, migira ara maturu kolua na polo ara tusuvanigira igira na sekona lê ara kaoni i koniqira, ngiti papadana laka i muri ti kara tugua niqira kaoni. Mi tana nina vale tabu niqira God ara inuvia na uaeni ara adia i koniqira na tinoni ara kaoni qolo i koniqira.

⁹ “Mi tana rongomui nogo igamu niqu tinoni, ti inau au sugutiligigira saikesa na Amor, igira na mane ara katsi vaga na gai na sida,* mara susuliga vaga na gai na ramo.

¹⁰ Inau au adirutsumigamu tania na kao ni Ejipt, mau ida vanigamu na liu tana kaomite i laona e vati sangavulu na ngalitupa, mau sauwanigamu niqira kao na Amor kamu tamanina.

¹¹ Au viligira nogo visana na dalemui kara lia na propete, ma kara visana na mane vaolu kara

* ^{2:9 2:9} “na gai na sida” Aia e kesa na vatana na gaikakai e dato tana vungavunga i Lebanon. Ara gini aqo sosongo tana logovale rongona e tau dona na tola tsaku.

lia na Nasirite.[†] ?Me laka e tau mana ia igamu na tinoni ni Israel? Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani.

¹² Migamu amu valogira na Nasirite mara ba inu uaeni, mamu tongo vanigira goto na propete kara tsarivulagia niqu goko.

¹³ Mi kalina ia, inau sauba kau tsogori rapasigamu tana kao, me sauba kamu kukungu vaga moa na terê kalina e lutsa mamava.

¹⁴ Me atsa moa ti igira ara dona na ulo tsaku sosongo, sauba kara tau goto tangomana na tsogo; migira na mane susuliga sauba kara tavongani labe lê, migira na mane vaumate sauba kara tau goto tangomana na maurisi segeniqira.

¹⁵ Migira ara tangoli parige sauba e utu kara tû ma kara vanavana, migira ara ulo tsaku sauba kara tau tangomana na tsogoligi, migira na mane ara sage tana ose sauba kara tau goto tangomana na gini tsogo ma na mauri.

¹⁶ Mi tana dani ia, atsa moa igira na mane vaumate malagai susuliga sosongo, sauba kara tsonilea gaqira sagore ma kara viri tsogoligi sui." Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani.

3

¹ Igamu na tinoni ni Israel, kamu rongomi vatavia na goko iani aia na Taovia e tsaria tana

[†] **2:11 2:11** "na Nasirite" Aia e kesa tinoni e sauvalagia laka e padalokia na aqo vania God, me naua kesa na veke laka ke tau inu uaeni se kesa goto vatana na inu susuliga, me ke tau goto putsi ivuna, me ke tau goto pelea na konina na tinoni mate. (Reia tana Tsoko Tinoni 6:1-8)

rongomui igamu, igamu na tinoni popono aia e adirutsumigamu tania na Ejipt.

² Maia e tsarivaganana iani, “I laoqira na toga sui tana barangengo popono, igamu lelê moa na Israel inau au donaginigamu mau re-itutugugamu. Maia nogo na rongona ti inau sauba kau kedegamu kakai matena nimui sasi loki sosongo amu naugira.”

Nina Aqo na Propete

³ ?Laka kara ka ruka na mane sauba kara ka tavongani aligiri na dulivano kesa tana nauna ti vaga kara ka tau pata gokona sai talu?

⁴ ?Laka kesa na laeone e dona ke tavongani kanga loki tana goana, ti vaga ke tau vati tsodotalua sa gana lamuta?

?Se laka kesa na dalena laeone ke tavongani ngeo i laona babana, ti ke tau tangolitalua kesa na omea ke gania?

⁵ ?Laka na manu e dona ke tavongani sogo i laona na vale samoa ti vaga ke tau totu sa mutsa i laona?

?Se laka na pidipidi e dona ke tavongani pidikae ti vaga ke tau aligirisitalua sa omea?

⁶ ?Mi kalina e tangi na tavuli na vailabu i laona na vera laka e tau posuligira na tinoni ara totu tana?

?Me laka e dona ke tavongani gadovia na rota loki kesa na verabau ti vaga na Taovia e tau molo bâ na rota ia vania? E utu.

⁷ Ma na Taovia God aia e tau tavongani nausegenia sa omea ti vaga ke tau tsaritalua vanigira na propete igira nina maneaqo.

8 ?Mi kalina e kanga loki kesa na laeone, masei sauba ke tau gini matagu?

?Mi kalina na Taovia God e goko, masei ke baribari me ke tau katevulagia nina goko?

Gana Kede na Samaria

9 Kamu bâ ma kamu tsarivulagia vanigira igira ara totu i laona na valena na taovia tsapakae ni Ejipt mi Asdod na goko vaga iani: “Kamu mai ma kamu sai tana tetena polipolia na Samaria, ma kamu reia na omea sui ara totu piriutsa bamai i laona, ma na tsutsukibo loki ara nanaua moa i tana.”

10 Me tsaria na Taovia, “Na tinoni girani ara dangaliginigira niqira vale loki rerei dou na omea ara adia tana komi ma na tangopeke seko. Mara tau saikesa dona na nauana sa omea ke goto.

11 Me vaga ia, migira gaqira gala sauba kara tupolia na veraqira, ma kara toroutsania na baravatuna, ma kara komi i laona niqira vale loki rerei dou.”

12 Me tsarigotoa na Taovia, “E vaga kesa na mane pitusipi e lauligi tania na mangana na laeone ruka tuana sipi, se kesa lelê moa na tabana kulina, maia nogo sauba ke vaga vanigira na tinoni ni Samaria tana tagu ia, sauba kara tsaurae lê moa i laoqira na tinoni tamani omea danga sosongo kara mauri.

13 Rorongo dou kalina ia, ma kamu parovatavigira na kukuana a Jakob laka inau na Taovia Susuliga Tsapakae au tsaria laka

14 tana dani kalina inau kau tû na kedeaqira na tinoni ni Israel tana rongona niqira sasi,

minaú sauba kau toroveogira pipi na belatabu ara totu i Betel. Migira sui na tsutsukena pipi tana belatabu sauba kara tapaligi ma kara puka tana kao.

¹⁵ Inau sauba kau toroveogira niqira vale gana na tagu na bisi ma niqira vale gana na tagu na papara. Migira na vale ara inilauginia na livona elepani sauba kara toroutsa sui saikesa; me pipi sui moa niqira vale loki sauba kara tavui.”

4

¹ Kamu rongomia na goko iani igamu na daki ni Samaria, igamu amu paquru vaga saikesa nogo na buluka daki ara paladoua i Basan. ! Igamu amu rotasigira na sekona lê, mamu bingi sekoligira igira ara tau tamanina sa omea, mamu ketsaligira na savamui kara tau kuti na adimai vaniamui gamui inu papara!

² Na Taovia God e vatsa tana asana tabu segeni me tsaria, “Sauba kara laba na dani i tana kara kautiginigamu na salili ma kara raqa tsetsetsegamu; ma kamu vaga saikesa nogo na tsetse e kara tana salili.

³ Me sauba kara raqagamu vano tana ovaova tana ara sekolia na baravatu e totu varangisia i tana amu totu, ma kara tsonitsunagamu i tano.”

Igira na Israel Ara Sove Moa na Rorongo

⁴ Na Taovia God e tsaria, “!Igamu na tinoni ni Israel kamu bâ nogo tana nauna tabu i Betel, ma kamu ba sasi i tana ti vaga kamu ngaoa! !Ma kamu vano goto i Gilgal, mi tana kamu sasi tana susuligamui popono! Bâ gamu, ma kamu adigira nimui omea tuavati gana na kodoputsa pipi

matsaraka, ma kamu adimaia na sangavulunina turina nimui tamani pipi tolunina dani.

5 !Bâ gamu, ma kamu savoriragoa nimui bredi gana na soadouana God, mi muri ma kamu gini goko kaekae tana rongoqira nimui omea amu sau liuliua! Aia nogoria na vatana na omea igamu amu padangao sosongolia na nauana.

6 “Inau nogo au moloa na uvirau me liuvigira nimui verabau sui, migamu amu tau reigadovia ma kamu pilovisumai i koniqu inau.

7 Minau nogo au tangolivisua na usa kalina ara mamatsa sosongo nimui omea tsukatsuka. Au moloa na usa ke tumu kesa tana verabau, mi tana verabau tavosi tagara. Ma na usa e tumu kesa tana uta, mi tana uta tavosi e makede lê na kaona.

8 Igira na tinoni visana tana vera ara gini maluku na marou, mara vano kesa tana vera segeni i tana ara amesia laka kara tsodoa na kô, ma na kô i tana e tau goto tugugira sui na inu. Me atsa moa amu reivaganana ia, migamu amu tau moa vati reigadovia ma kamu pilovisumai i koniqu inau.

9 “Au molo bâ na guguri papara ke matesigira nimui omea tsukatsuka. Migira na kipo ara gani suia nimui uta na mutsa, ma nimui uta na uaeni, migira goto nimui gai mutsamutsa ma nimui gai na olive. Migamu amu tau moa vati reigadovia ma kamu pilovisumai i koniqu inau.

10 “Minau nogo au molo bâ vanigamu kesa na rota seko loki vaga moa aia au molovania na Ejipt i sau. Mau matesigira nimui mane vaolu tana vailabu, mau adiligigira sui nimui ose. Mau

dangaliginia na babana na isumui na siginina na mabuluqira na tinoni mate i tana amu tototu. Migamu amu tau moa vati reigadovia ma kamu pilovisumai i koniqu inau.

¹¹ “Au toroutsanigira visana nimui verabau vaga kalina au toroutsania na Sodom ma na Gomora. Migamu amu matepitsa tana tagu ia, amu vaga saikesa nogo ti na ketsuma iruiru ara lauligi tania na lake. Migamu amu tau goto reigadovia ma kamu pilovisumai i koniqu inau. Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani.

¹² Me vaga ia, minau sauba kau kedegamu igamu na tinoni ni Israel. Me rongona inau sauba manana kau nauvanigamu vaga ia, me dou ti gamu kamu vangarau segenimui na tū i mataqu tana pede.”

¹³ Aia God nogo e aqosigira na vungavunga
me moloa na guguri.

Maia e tamivanigira na tinoni kara donaginia
nina papada;

me olia na dani me lia na bongi.

Maia e vanovano i kelana na barangengo.

!Miani nogo e vaga na soana: na Taovia God
Susuliga Sosongo!

5

God e Nongigira Kara Pilotoba

¹ Igamu na tinoni ni Israel, kamu rongomia na lingé na qiluqilu iani inau au lingena vanigamu:

² !E puka nogo na siama Israel,

Me tagara goto ke tau tû tugua!
 Aia e tsaro matemateaga tana kao,
 Me tagara goto ke kesa ke tatatuua.

³ Na Taovia God e tsaria, “Ti vaga ke kesa na verabau tana Israel ke molovanogira kesa toga nina mane vaumate tana vailabu, me sauba ke kesa lelê moa na sangatu kara visumai; me ti vaga ke kesa tavosi goto na verabau ke molovanogira kesa sangatu nina mane vaumate, me sauba kara tu sangavulu lelê moa kara tu visumai.”

⁴ Na Taovia e tsarivanigira na tinoni ni Israel, “Kamu mai i koniqu inau, migamu sauba kamu mauri.

⁵ Kamu laka na vano na samasama i Beerseba. Ma kamu laka goto na vano i Betel na laveaqu inau, rongona i Betel sauba ke tau nogo lia sa omea. Ma kamu laka goto na vano i Gilgal, rongona na tinoni ni tana sauba kara aditsekavanogira tana vera tavosi.”

⁶ Eo, e dou kamu bâ i konina na Taovia, me sauba kamu mauri. Me ti vaga igamu kamu tau bâ i konina na Taovia, ma na korena aia sauba ke botsa vaga na lake i laoqira na tinoni ni Israel, me ke ganigira sui na tinoni ni Betel, me ke tagara goto ke kesa ke tangomana na tsimatesiana na lake ia.

⁷ !Aia sauba ke kedegamu igamu amu dona na piloana na omea dou ke lia na omea seko, mamu tsilâ na omea e goto mamu peqogira na tinoni tavosi!

⁸ Na Taovia e aqosigira na veitugu,

migira sui goto na marara susuliga ni gotu.
 Maia nogo e olia na rodo me lia na marara,
 ma na dani me lia na bongi.
 Aia e saoa na tasi
 me qetutsunâ tana barangengo.
 Ma na Taovia nogo na asana aia.
 9 Aia e labupukaligira na tinoni susuliga,
 me toroutsanigira niqira valekakai ara bara-
 poliginia na vatu.

10 Igamu amu reisavia na tinoni e tsaria na manana popono tana pede, me tovoa na tukapusiana na pede e tau goto.

11 Amu bingi sekoligira na tinoni ara tau tamani sa omea, mamu ba komigotoa niqira uiti. Me vaga ia, me utu kamu totuvigira na valevatu rereidou amu logogira, se kamu inuvia na uaeni e talu tana nimui uta na uaeni e dato magobu dou igamu segeni nogo amu tsukâ.

12 Inau au donaginingoaa na sekona popono nimui sasi, ma na dangana na tsutsukibo igamu amu naua. Igamu amu rotasigira na tinoni dou, mamu adiqolona na sanga kesa tabana tana pede mamu pede peqogira na tinoni sekona lê.

13 Mi tana tagu vaga ia, ma na tinoni sasaga sauba ke mui lê mangana, rongona na tagu ia na tagu seko nomoa.

14 Kamu lavea moa na omea e dou, me tau na omea e seko, rongona kamu gini mauri. Me ti vaga igamu kamu nauvaganana ia, maia na Taovia God Susuliga Sosongo sauba ke totu kolugamu vaga nogo amu tsaria.

15 Kamu reisavia na omea e seko, ma kamu reingaoa na omea e goto, ma kamu reia kamu pedegoto i laona pipi sui nimui sai na pede. Me tau utu na Taovia sauba ke galuvegamu tugua igamu na tinonina na vera iani amu kauvisu.

16 Ma na Taovia God Susuliga Sosongo e tsaria, "Sauba na tangitangi ma na ngangai na melu ke viri tangidato tana sautu i levugana na verabau. Ma kara soagira goto na tinoni aqo uta kara mai sanga na tangitangi kolugira igira ara voligira gana nogo na tangitangi.

17 Sauba goto kara tangitangi i laoqira pipi sui na uta na uaeni. Ma na omea sui girani sauba kara laba vanigamu, rongona inau au vangaraunogoa kau kedegamu. Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani."

18 !Sauba ke seko sosongo vanigamu igamu amu amesia ke laba na danina na Taovia! ?Me laka nagua sauba ke pelugamu tana dani ia? Ma na dani ia na dani na rodo moa me tagara na marara.

19 !Me sauba ke vaga kalina kesa na mane e tsogo tania kesa na laeone me ba tsodoa kesa na pai atsi! !Se ke vaga kalina kesa na tinoni e visumai i valena me molo vataraginia na kimana tana bengebenge me gatia na muata!

20 Nina dani na Taovia sauba manana nomoa ke rodo, tau na marara; sauba ke rodo popono me ke tagara goto sa omea ke marara.

21 Na Taovia e tsaria, "!Inau au reisavigira nimui dani tabu; mau tau goto ngaoa na reiaqira!

22 Mi kalina igamu kamu adimai vaniau na savori-kodokodo ma na sausau na uiti, e utu goto

kau tabegira; me sauba e utu goto kau tabegira nimui omea tuavati amu pala manogatigira nogo gana kamu savorigira vaniau.

²³ Mololea nimui linge galagugû; au tau ngaoa kau rongomigotoa na tatangina nimui itai tatangi.

²⁴ Me kesa lelê moa na omea au ngaoa i konimui, laka kamu tamia na pedegoto ke tave vaga na ko tsatsali, ma na gotolaka ke vaga na ko loki e vô ke mamatsa.

²⁵ “Tinoni ni Israel, kamu padatugua laka kalina inau au idagana sautu vanigamu tana kaomite i laona e vati sangavulu na ngalitupa minau au tau nongigamu kamu kodoputsa se kamu savoria sa omea vaniau.

²⁶ Mi kalina ia, rongona nogo igamu amu samasama vanigira na titinonina Sakut nimui god taovia, ma Kaiuan nimui god veitugu, me sauba nimui aqo nomoa igamu kamu kalagaigira na titinoni girani,

²⁷ kalina inau kau aditsekavanogamu kesa tana na vera tavosi tabana bâ i Damaskus. Inau nogo na Taovia God Susuliga Sosongo au tsaria na omea iani.”

6

Sauba Ke Toroutsa Popono na Israel

¹ !Sauba ke seko sosongo rago vanigamu igamu amu tamanina na mauri lakagana i Sion, me vanigamu goto igamu amu padâ laka amu totu raviravi dou lê i Samaria, igamu na tinoni lokiloki ni Israel, igamu nogo igira na tinoni ara norugamu laka kamu sangagira!

² Kamu vano ma kamu ba morosia na verabau ni Kalne. Mi muri, ma kamu ba goto tana verabau loki ni Hamat, ma kamu tsuna bâ goto i Gat kesa niqira verabau igira na Pilistia. ? Egua, laka na verabau girani ara dou liusia bâ na verabau tana Juda ma na Israel? ?Me laka niqira butona momoru igira e loki liuliu bâ tania nimui butona momoru igamu?

³ Igamu amu tovoa laka kamu sugarivisua na dani na rota loki aia e maimai varangi nogo, ma na omea igamu amu naua e alomai varangisia moa na dani seko ia.

⁴ Sauba ke seko sosongo rago vanigamu, igamu amu tsaro tutuara katsikatsi tana nimui bela na mutsa dou sosongo, mamu gagania gamui velesina na dalena buluka serega ma na dalena sipi!

⁵ Igamu amu totu matengana moa na telinge vaga moa e naua a David, ma na tai muriginiana nimui itai tatangi.

⁶ Mamu inuvia na dangana popono na bilo na uaeni, mamu gitsia na sede sisigini loki matena tana kokoramui, mamu tau lelê gini boe na omea seko sauba ke gadovia na Israel.

⁷ Eo, me vaga ia, migamu nogo sauba kamu ida tsotsodo na tsinogo tania na veramui. Mi tana nogo sauba ke sui lê nimui magemage ma nimui kavomutsa loki.

⁸ Na Taovia God Susuliga Sosongo e vatsa tana asana segeni me tsaria: “Inau au reisavi sosongolia niqira kaekae igira na tinoni ni Israel; mau reisavigotoa niqira valevatu loki rerei dou. Me sauba kau sauligi vanigira gagira gala niqira

verabau pukuga ma na vangana sui i laona.”

⁹ Me ti vaga kara sangavulu na mane kara totuvisu i laona kesa na vungu, me sauba kara mate sui.

¹⁰ Ma na kamana na mane e mate, aia e tagaovia na aqona na qiluqilu, sauba ke aditsunâ na konina na tinoni mate tania na vale. Mi muri maia ke gokosage bâ vania kesa aia e totuvisu i laona bâ na vale me ke tsaria, “?Laka e kesa goto kolugo igoe i tana?”

Maia ke gokovisu me ke tsaria, “!Tagara!”

Ma na kamana na mane e mate sauba ke tsaria, “!Mui igoe! E tau dou ka soâ na asana na Taovia.”

¹¹ Mi kalina na Taovia ke moloketsa, migira sui lakalaka na vale loki ma na vale tetelo sauba kara viri toroutsa sui.

¹² ? Laka tangomana na ose ke ulo tana maragova? ?Ma na omea na qarikao e raqâ na buluka laka e dona ke qaria na tasi? Bâ, migamu amu piloa na pedegoto me lia na tabatu, ma na omea e goto e ba liu tana omea e sasi.

¹³ Igamu amu gini goko kaekae tana rongona amu tangolia na vera ni Lodebar,* mamu tsaria, “Tana susuligamami segeni nogo igami ami tangoliginia na vera ni Karnaim.”†

¹⁴ Na Taovia God Susuliga Sosongo aia segeni e tsaria, “Tinoni ni Israel, inau sauba kau mologira na alaala na mane vaumate ni veratavosi kara mai ma kara totuvia na veramui. Me sauba kara bingi sekoligamu tû i vava tana Matana Sautu

* **6:13** **6:13** Na soa Lodeba tana goko Hibru e tatangi vaga moa ‘tagara sa omea’. † **6:13** **6:13** Na soa Karnaim tana goko Hibru e vaga moa ‘na kakatsana buluka’, papadana na susuliga.

ni Hamat, me ke tsau tada tana Masarina Kô i Araba.”

7

Tana Kesanina Moro e Reigira na Kipo

¹ Iani nogo na omea aia na Taovia God e sauvulagi vaniau tana moro. Au reia na Taovia e aqosia kesa na alaala loki na kipo, migira ara tú mara ba ganigira na buruburu e vasini dato vaolu, murina kalina ara petsa mara tsakosaia gana tuva na taovia tsapakae.

² Mau morosigotoa na kipo ara tuturiga na gani suiana pipi na omea marao ara dato i laona na kao popono. Mi tana, minau au gudato mau tsaria, “!Taovia God ko padalea niqira sasi nimu tinoni! ?Kara koegua vaga ti kara gini mauri igira nimu tinoni? !Igira ara tetelo lê sosongo mara maluku saikesa!”

³ Mi tana, ma na Taovia e olia nina papada me tsaria, “Na omea igoe o vasini reia sauba e utu tugua ke laba.”

Tana Rukanina Moro e Reia na Lake

⁴ Ma na Taovia God e sauvulagi vaniau kesa goto na omea i laona na moro. Au reia na Taovia e vangarau na kedeaqira nina tinoni tana lake. Ma na lake ia e iruvi poponoa na kema loki i vavana na barangengo, me tuturiga goto na ganiana na momoru.

⁵ Mi tana minau au gudato mau tsaria, “!Taovia God ko laka! ?Kara koegua vaga ti kara gini mauri igira nimu tinoni? !Igira ara tetelo lê sosongo mara maluku saikesa!”

6 Mi tana, ma na Taovia e olitugua nina papada me tsaria, “Na omea iani e utu goto ke laba.”

Na itai na totovo. (7:7)

Tana Tolunina Moro e Reia na Itai na Totovo

7 Mi muri bâ, ma na Taovia e sauvulagi vaniau kesa goto na omea i laona na moro. Au reia na Taovia e tutû i ligisana kesa na baravatu ara tovoginia na itai na totovo kalina ara logoa, maia na Taovia e tatangolia i limana kesa na itai na totovo.

8 Maia e veisuau inau, “?A Amos, laka nagua o reia?”

Minau au gokovisu mau tsaria, “Au reia kesa na itai na totovo.”

Mi muri maia e tsarivaniau, “Inau au gini aqo na itai na totovo iani gana kau sauvulagia laka igira niqus tinoni ara vaga kesa na baravatu e tu riu. Me sauba e utu goto kau olia niqus papada rongona na kedeaqira niqus tinoni.

9 Sauba kara taveo niqira nauna na samasama igira na kukuana a Isaak. Ma niqira nauna tabu igira na Israel sauba kara viri totu toroutsa. Minau sauba kau suilavaginia na puku taovia i konina a Jeroboam na taovia tsapakae.”

Kaira a Amos ma Amasia

10 Mi tana, maia Amasia na manetabu ni Betel e tû, me mologoko bâ vania a Jeroboam na taovia tsapakae ni Israel me tsaria: “Aia Amos e voro gamu mate igoe i laoqira na tinoni. Ma nina goko aia sauba ke toroutsani poponoa na verada.

11 Iani nogo e vaga na omea aia e tsaria: ‘A Jeroboam sauba ke mate tana vailabu, migira na

tinoni ni Israel sauba kara aditsekavanogira kesa tana vera tavosi ao tania niqira kao.' ”

¹² Mi muri, ma Amasia e tsarivania a Amos, “!Propete igoe e tugunogoa! Ko baligi tanigami mo ko visutugua i Juda veramu, mi tana ti ko ba goko vanigira na tinoni. Migira nogo kara voligo matena.

¹³ Ko laka goto na katevulagiana sa omea ieni i Betel. Rongona ieni nina nauna na mani samasama na taovia tsapakae, ma niqira valetabu igira na toga.”

¹⁴ Ma Amos e tsarivania a Amasia, “I sau inau au tau propete, mau tau goto sangasage i laona niqira saikolu na propete. Au mane pitusipi moa, mau aqo goto tana valakasiaqira na vuagai.

¹⁵ Maia moa na Taovia e adiligliau tania niqu aqo na pitusipi, me ketsaliau kau mai ieni, ma kau katevulagia nina goko vanigira nina tinoni ni Israel.

¹⁶ Bâ, mi kalina ia, igoe ko rongomia na omea e tsaria na Taovia. Igoe o tongo vaniau inau na katevulagiana nina goko na Taovia ma na goko parovata vaniaqira na tinoni ni Israel.

¹⁷ E dou, me vaga ia, ma na Taovia e tsarivanigo igoe a Amasia, ‘Na taumu sauba ke lia na rebi i laona na verabau, migira na dalemu sauba kara viri mate sui tana vailabu. Ma nimu kao sauba kara tuvari votâ vanigira na tinoni tavosi, migoe segenimu goto sauba ko mate kesa tana vera ponotoba. Me sauba nomoa kara aditsekavanogira na tinoni ni Israel kesa tana vera tavosi ao tania niqira kao.’ ”

8*Tana Vatinina Moro e Reia Kesa na Kei na Vuanagai*

¹ Mi muri, ma na Taovia God e sauvulagi vaniau kesa goto na omea i laona na moro. Au reia kesa na kei na vuanagai mada i laona.

² Ma na Taovia e veisuaau: “?A Amos, laka nagua o reia?”

Minau au gokovisu vania mau tsaria, “Au reia kesa na kei na vuanagai mada.”

Ma na Taovia e tsarivaniau, “E laba nogo na susuina* na dani vanigira niqu tinoni ni Israel. Inau sauba e utu goto kau olia niqu papada tana rongona na kedeaqira igira.

³ Mi tana dani ia, ma na linge tana valena na taovia tsapakae sauba ke oli me ke lia na tangitangi. Ma na kubuqira na tinoni mate sauba kara viri tsaro bamai pipi nauna. Me sauba kara tsoniligidira mui lê moa.”

Gaqira Kede na Israel

⁴ Kamu rongomia na omea iani, igamu amu tsogori tsunaligira na tinoni e tagara kesa ke sangagira, mamu sekoligira na tinoni ara tau tamanina sa omea igira ara totu i laona na veramui.

⁵ Amu goko mamu tsari segenimui, “Igami ami amesi sosongolia laka ke putsi tsaku na bongi tabu rongona kami gini tsabirigira gamami sila. ?Lao, kengisa vaga ti ke sui na dani na Sabat, ma kami gini tuturiga tugua na tsabiriaqira nimami

* **8:2 8:2** Kaira na goko “vuanagai mada” ma “susuina” tana goko Hibru e kesa moa atsa na tatangina.

omea? Mi tana ti kami gini peqo tana tsabiri, ma kami gini aqo na tovomamava peropero, gana kami peqogira na tinoni ara mai vovoli.

⁶ Kami gini tsabirigira goto na duduna uiti seko ma kami moloa ke loki na matena. Me sauba kami lalavea uesta na tinoni e tau tamanina sa omea me terevia na tuguvusuana nina kaoni, atsa moa ti na matena kesa na porotua, ma kami volia me ke lia nimami tseka.”

⁷ Na Taovia na God ni Israel e vatsa me tsaria, “E utu saikesa kau padalea niqira aqo seko ara naua.”

⁸ Me vaga ia, ma na barangengo sauba ke kasisi, me pipi tinoni ara mauri i laona sauba kara totu tana rota. Na kao popono sauba ke aligiri, me ke tsobodato me ke pukaluvu tugua vaga na Kô Nile.

⁹ E maimai nogo na tagu i tana sauba inau kau naua me ke tavongani sū na aso tana niaso vota, ma na rodo ke tsavua na barangengo tana dani male. Inau nogo na Taovia God au tsaria na omea iani.

¹⁰ Sauba kau olia nimui dani na magemage ma kara lia na dani na qiluqilu, ma nimui linge kara lia na tangitangi. Migamu sauba kamu sagelia na polo baubau papadana na melu, me ke roku na ivumui, vaga moa kalina na tamatau ara ka tangisia na mateana aia lelē moa ka daleqira. Ma na dani ia sauba ke seko sosongo nomoa tsau bâ tana susuina.

¹¹ “E maimai nogo na tagu i tana inau sauba kau moloa na uvirau ke liuvi poponoa na kao. Na tinoni sauba kara vitoa, me tau tana rongona e tagara na bredi; sauba kara marou, me tau tana

rongona e tagara na kô. Sauba kara gini vitoa ma kara marou rongona ara ngaoa na rongomiana na gokona na Taovia. Inau na Taovia God au tsaria na omea iani.

¹² Na tinoni sauba kara liu bamai pipi nauna, tû tana Tasi Mate me tsau bâ tana Mediteranean, me tû i vava me ke tsau bâ i longa, na laveana kesa na goko ke talu i konina na Taovia, me sauba e utu kara tsodoa.

¹³ Mi tana dani ia, atsa moa na mane vaolu ma na daki vaolu, igira sui sauba kara mateluvu rongona ara marou.

¹⁴ Migira ara gini vatsa tana asana na god peropero ni Samaria mara tsaria, ‘Au vatsa tana asana na god ni Dan,’ se, ‘Au vatsa tana asana na god ni Beerseba,’ igira nogo na tinoni vaga ia sauba kara pukamate, me utu vanigira goto kara tû tugua.”

9

Na Taovia e Pedegira na Israel

¹ Minau au reia na Taovia e tutû i ligisana na belatabu, maia e tsarivaniau: “Ko labu susuligâ na kelaqira na tuguruna na Vale Tabu, me ke gini kakanu popono na kovokovo; mo ko rutugira ma kara puka bâ tana lovaqira na tinoni. Migira na tinoni kara kauvisu ta na tagu ia, inau sauba kau matesigira sui tana vailabu. Me tagara goto ke kesa tangomana ke tsogoligi se ke taopoi.

² Me atsa moa ti kara tsaitsunâ ma kara ba tsau tana barangengo na mate, minau sauba kau ba tangoligira moa. Me atsa goto moa ti kara

dato bâ tana masaoka, minau sauba kau ba raqa tsunamaigira.

³ Me ti vaga kara ba taopoi i kelana na Vungavunga Karmel, minau sauba kau tsoni lalaveqira ma kau tangoligira. Me ti vaga kara ba taopoi taniau inau i vavana na tasi, minau sauba kau ketsalia na tuqana vigo na omea mamauri i tasi ke gatigira.

⁴ Me ti vaga igira gaqira gala kara adit-sekavanogira kesa tana vera tavosi, minau sauba kau ketsaligira kara labumatesigira. Inau au padakuti matena nogo kau matesigira sui lakalaka, me utu goto kau sangagira.”

⁵ Na Taovia God Susuliga Sosongo e pelea moa na barangengo,

me gini kasisi;

migira sui ara mauri i laona ara tangitangi.

Ma na barangengo popono e tsobodato me pukaluvu tugua vaga moa na Kô Nile.

⁶ Na Taovia e logo verana i baragata,

me tatakatsinia na masaoka i kelana na barangengo.

Maia e saoa na tasi

me qetutsunâ tana barangengo.

!Na Taovia nogo na asana aia!

⁷ Na Taovia e tsaria, “Tinoni ni Israel, inau au padalokigira na tinoni ni Sudan atsa vaga moa au padalokigamu igamu. Inau nogo au adirutsumigira na Pilistia tania i Krete, ma na Siria tania i Kir, atsa vaga moa kalina au adirutsumigamu igamu tania na Ejipt.

⁸ Inau na Taovia God au morotsuna bâ tana Israel, mau reigira popono nina sasi, me sauba nomoa kau toroutsani saikesalia tania na barangengo. Me utu moa kau matesiligigira sui lakalaka na kukuana a Jakob.

⁹ “Minau sauba kau moloketsa moa, ma kau keseligira na tinoni ni Israel, vaga moa kalina ara keselia na pulaua i laona na neti, gana kau adiligidira sui lakalaka igira na tinoni sasi ma kara nangaligi saikesa tania na barangengo.

¹⁰ Me sauba kara mate sui tana vailabu igira na tinoni sasi ara totu i laoqira niqü tinoni, igira ara goko vaga iani, ‘God sauba e utu ke tamivania na omea seko ke mai varangisigita.’ ”

God Sauba Ke Vaturi Visutugua Na Israel

¹¹ Na Taovia e tsaria, “E maimai nogo na tagu i tana sauba inau kau vaturi visutugua na verana a David, aia e vaga kesa na vale e toroutsa saikesa. Inau sauba kau tsiparatugua na bengebengena ma kau aqosidoutugua. Sauba kau logovisutugua me ke totu dou vaga nogo i sau.

¹² Mi tana, migira na tinoni ni Israel sauba kara tangoli visutugua na kao ni Edom, migira sui goto na vera tavosi au tamanigira nogo i sau. Inau nogo na Taovia au tsaria na omea iani, me sauba kau naua me ke laba vaga ia.”

¹³ Me tsarigotoa na Taovia, “Ara maimai nogo na dani,
i tana kara dato magobu dou na omea tsukat-suka,

me ke tau vati sui moa na pipitsu, me ke
raratugua na uta,
ma kara mada danga sosongo na vuana uaeni,
me ke tau moa vati sui na rapasiaqira ma kara
mada goto visana.

Ma na kona na uaeni puipui sauba ke kukudu
tsuna tana vungavunga,
me ke tatave tana tetena.

¹⁴ Inau sauba kau adivisugira tugua niqu tinoni
tana niqira kao.

Me sauba kara logovisugira niqira verabau ma
kara totuvigira;
sauba kara tsukâ niqira uta na uaeni ma kara
inuvia na uaenina,
sauba kara aqoa niqira uta ma kara gania na
vuana na omea ara tsukâ.

¹⁵ Inau sauba kau tsukagira niqu tinoni tana kao
inau au saunogoa vanigira,
me sauba e utu goto kesa ke tangomana na
vutiligiaqira tugua.

Inau nogo na Taovia nimui God au tsaria na
omea iani.”

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ghari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9